

LIBRIS

We know
books

Redactori

Alexandra Lucia Crăciun

Mariana Lina

Copertă și ilustrații

Elena Murariu

Concept grafic și machetare

Andrei Tache

Corector

Valeria Radu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GAVRILĂ, VASILE

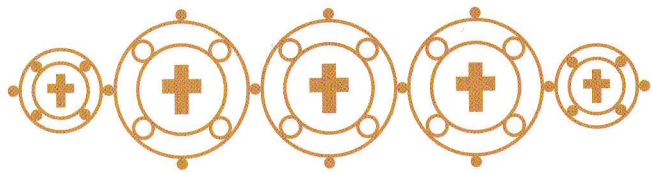
În brațele părintești : o perspectivă asupra pocăinței /
preot prof. dr. Vasile Gavrilă. - București : Editura Fundația „Tradiția
românească”, 2023

ISBN 978-606-95161-6-4

Preot prof. dr. Vasile Gavrilă

**ÎN BRAȚELE
PĂRINTEȘTI**
O PERSPECTIVĂ ASUPRA POCĂINȚEI

Fundația Tradiția Românească
2023

Cuprins

- 6 A fi nimic și nimeni, pentru a deveni cineva – *Prologos*
- 10 Parabola Fiului risipitor
- 12 Din ținutul porcilor în Casa Tatălui – Povestire
- 36 Spovedania din Casa Tatălui – Tâlcuire
- 42 „Ușile pocăinței deschide-mi mie” – Imn din Triod
- 44 „Întoarce fața Ta de către păcatele mele” – Psalmul 50
- 46 Pocăința sau înnoirea minții – Reper teologic
- 110 Brațele părintești – Cântare a nașterii întru Împărăție
- 112 Despre spovedanie și duhovnicie – Dialog cu Părintele Arsenie Papacioc și Părintele Vasile Gavrilă
- 134 „Cum să cântăm cântarea Domnului în pământ străin?” – Psalmul 136

Prologos

A fi nimic și nimeni, pentru a deveni cineva

Cele mai multe întrebări și le-a pus și continuă să și le pună omul în legătură cu sine însuși: Cine este? Ce este? De unde vine? Care este sensul existenței sale? Încotro se îndreaptă? Cu alte cuvinte, problema cea mai importantă derivă tocmai din cunoașterea de sine și din cunoașterea sensului existențial. Omul singur nu poate răspunde la aceste întrebări, de aceea el are nevoie de o inteligență și de o autoritate superioare lui, pentru a-și da răspunsul corect, satisfăcător și demn de ceea ce este, altfel rămâne în dilema: *Ce sunt nu știu, ce știu nu sunt!*

În acest demers, omul are două căi de abordare: fie pleacă de la ceea ce știe despre sine – istoria omenirii –, bazându-se atât pe zestrea antropologică (destul de săracă în raport cu bogăția aproape incognoscibilă și inexplorabilă a ființei umane), pe dovezile istorice, cât și pe descoperirile tehnologice de ultimă oră în investigarea naturii umane, fie pleacă de la ceea ce ne oferă istoria biblică și Omul-Hristos sau Dumnezeu-Omul. Trebuie să stabilim dintru început că istoria universală a omenirii se întemeiază pe dovezi istorice, de la urme arheologice până la

documente scrise, având în spate autoritatea umană a celor puternici pentru că ei au scris sau au dictat istoria, iar istoria biblică a omenirii se bazează pe Revelația divină și are în spate Autoritatea dumnezeiască.

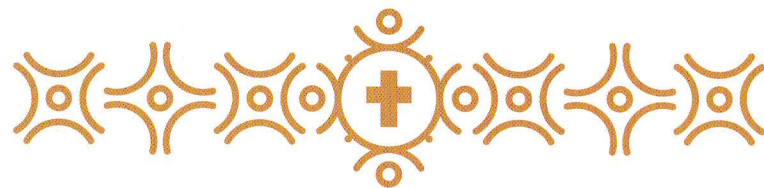
Alegând, de data aceasta, a doua cale, și încrezându-ne în Revelație și în Autoritatea divină, descoperim că omul nu este rezultatul hazardului, că nu vine de nicăieri, nici nu-și găsește genoul speciei prin mlaștini sau prin alte ecosisteme, că nu este nici o simplă trestie gânditoare, nici măcar nu este un animal social. Nici-decum! Dimpotrivă, descoperim că omul este creat de Dumnezeu, icoană a Chipului divin, sensul său existențial stând în vocația îndumnezeirii, iar finalitatea și-o află în Împărăția lui Dumnezeu.

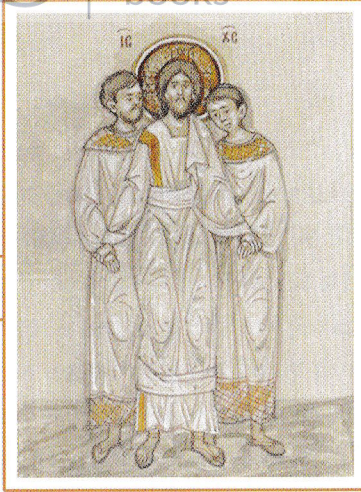
De aici decurg și demnitatea, și valoarea omului, mai ales din faptul că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om (S-a înomenit), adică a „intrat în pielea omului”, luând firea omului din „Sămânța lui Avraam”, lucru pe care nici măcar pentru îngerii nu l-a făcut, adică nu a luat firea îngerească. Ceea ce înseamnă că este o mare diferență între ceea ce vede antropologia creștină (Teologia) în om și ceea ce vede antropologia fără Dumnezeu (ateismul).

Creatorul îi oferă însă omului dreptul de a ieși din moarte, la care ajunge ca urmare a păcatului, și de a se ridica la demnitatea pe care i-a conferit-o El prin creație, adică i-a oferit șansa reînnoirii, renașterii, refacerii chipului inițial, prin pocăință. De aceea, scopul diavolului este de a-i îndepărta pe oameni de „arta artelor” și de „știința științelor”, adică de Taina Pocăinței și de lucrarea de îndumnezeire a naturii umane. Prin pocăință sau prin înnoirea minții (metanoia), omul își recapătă statutul, imaginea, demnitatea de a fi om liber, de a trăi ca OM și de a decide, împreună cu Dumnezeu, pentru viața vremelnică, dar și pentru veșnicie.

În această lucrare divino-umană (teandrică), omul este însoțit de misiunea pe care o împlinesc duhovnicii. De altfel, nimeni nu poate fi duhovnic înainte de a fi fiu duhovnicesc și nu poate înțelege sublimul Tainei Spovedaniei, reînnoirii sau renașterii până când nu va parcurge și nu va experimenta el însuși drumul din patria porcilor către Casa Tatălui, în care îl așteaptă Ospățul Stăpânului, Bucuria Tatălui, Pacea Casei, Împărăția promisă.

Așadar, această carte pe care v-o propun spre lectură și spre analiză este rezultatul unui demers îndelungat: practic și teologic, în care îl veți găsi și pe fiul duhovnicesc în dialog cu duhovnicul, întrebările fiului și răspunsurile duhovnicului; și frământările unuia, și ale celuilalt; un demers teologic trecut prin experiențele lecturii și prin experiența întâlnirii și a dialogului pe care doresc să-l alătur studiilor și scrierilor celor care și-au dedicat cu precădere preocupările lor teologice acestei teme. De aceea, nu am urmărit o abordare exhaustivă, nici una pur teoretică, și nici realizarea unui ghid practic, ci am dorit să ofer – mai întâi de toate, celor care-și lucrează înnoirea minții împreună cu noi, cei din comunitatea Paraclisului Universitar „Sfântul Nicolae” din București, apoi celor care doresc să ni se alăture, rămânând fideli legăturii cu duhovnicii lor – o posibilă cale care poartă amprenta experienței personale, validate de autoritatea și de experiența Bisericii!

Parabola Fiului risipitor

Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om avea doi fii. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere. Atunci el le-a împărțit averea. Dar nu după multe zile, adunând toate, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o țară depărtată și acolo și-a risipit averea trăind în desfrânări. Și, după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în țara aceea și el a început să ducă lipsă. Și, ducându-se, s-a alipit el de unul din locuitorii acelei țări și acesta l-a trimis la țarinile sale să pască porcii. Și dorea să-și sature pânțele din roșcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea. Dar, venindu-și în sine, a zis: Câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de

foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi. Și, ridicându-se, a venit la tatăl său. Dar, încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă și, alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Atunci i-a zis fiul: Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Iar tatăl a zis către slugile sale: Aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțămintă în picioarele lui; apoi, aducând vițelul cel îngrășat, înjunghiați-l ca, mâncând, să ne veselim, căci acest fiu al meu mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat. Și au început să se vesească. Iar fiul cel mare era la țarină. Când a venit și s-a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri. Atunci, chemând la sine pe una dintre slugi, a întrebat ce înseamnă acestea. Iar ea i-a spus: Fratele tău a venit și tatăl tău a înjunghiat vițelul cel îngrășat, pentru că l-a primit sănătos. Și el s-a mâniat și nu voia să intre; dar tatăl lui, ieșind, îl ruga. Însă el, răspunzând, a zis tatălui său: Iată, de atâția ani îți slujesc și niciodată n-am călcat porunca ta. Și mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău, care ți-a mâncat averea cu desfrânatele, ai înjunghiat pentru el vițelul cel îngrășat. Tatăl însă i-a zis: Fiule, tu totdeauna ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt. Trebuia însă să ne veselim și să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat.

Evanghelia după Luca 15, 11-32

Povestire

Din ținutul porcilor în Casa Tatălui

Fusese fecior de împărat și acum nu mai era. În ciuda faptului că tatăl nu-și pierduse nici împărăția, nici sceptrul, nici nu fusese alungat din palat, el nu mai era prinț. Ajunsese cerșeur într-o țară și într-o lume foarte diferită de lumea în care trăise el.

Crede că țara aceasta în care trăia acum nici nu face parte din regatul sau din împărăția căreia îi aparținuse cândva. Tatăl pare diferit, străin. De aceea nu-și găsește locul, e un fel de fugar, un om fără țară, un om al nimănui. Așa de străin și de neînțeles, încât de ceva vreme nici nu-și mai petrece timpul cu oamenii, fie ei străini. Ce să mai vorbim de prieteni! Ce-i drept, s-a obișnuit așa: doarme pe unde apucă, mănâncă ce apucă și dacă apucă. Dacă nu, doarme flămând, nespălat, neprimenit, mai degrabă ca un dobitoc decât ca un om. De ceva timp s-a pripășit, că nu poate fi vorba de altceva, pe lângă un gospodar care i-a întins o mână de ajutor, făcându-l porcar. Ce-i drept, nu prea știa ce înseamnă această nouă condiție, ca să nu-i spunem meserie, îndeletnicire

pentru că lui îi era străină. Când era în casa tatălui său, în întreaga împărăție nu întâlnește un porcar, acolo nu exista această meserie.

Însă, unul dintre argații gospodarului care îi întinsese mâna îi transmite câteva chestiuni clare: gospodarul e un stăpân, un fel de jupân aspru, care își iubește mult porcii pentru că îi aduc venit serios; și pentru el orice porcușor valorează mult mai mult decât orice argat care-l îngrijește. De aceea datoria lui era să-i pască, să-i îngrijească, să nu le lipsească hrana îndestulătoare și să fie cu ochii pe ei, să nu dispară vreunul. Mai bine ar fi să dispară el decât vreunul din purcelușii aproape stăpâni ai lui. Pe lângă volbură sau știr, sau alte plante pe gustul porcilor, trebuie să le mai dea și boabe, dar și roșcove, care par tentante chiar și pentru el. E flămând, hămesit și ar vrea să-și vâre în buzunare niște roșcove să le poată ronța. Dar nici buzunare n-are la pantaloni, cum nici măcar nu mai pot fi numite haine zdrențele de pe el. Surtucul pe care îl pune pe trupul lui jigărit seara, când își întinde oasele în paie, pare mai degrabă o zdrență abandonată de cel mai sărăntoc pribeag, undeva într-un par sau pe un gard, sau lângă puțul lângă care s-a oprit să își ostoiască setea sau să dea apă la asinul care-i este tovarăș de drum. În plus, ar fi cam riscant să îl observe un alt porcar, la fel de flămând ca el, că și-ar permite să scadă, prin lăcomia lui, hrana dobitocului-stăpân. Cum adică, stăpân? Așa simplu: el nu are un alt nume aici, în țara aceasta, decât de porcar. Deci, numele lui vine de la porcii pe care-i are în grijă. În plus, dacă s-ar apropia de un grup de oameni din afara paștilor pe care pasc porcii sau din afara țărcurilor acestora, aceia ar strâmba din nas pentru că el, deși nu-și mai dă seama, miroase de la o poștă a porci, de aceea și ceilalți oameni își dau seama că e porcar.

Povestire

Din ținutul porcilor în Casa Tatălui

Fusese fecior de împărat și acum nu mai era. În ciuda faptului că tatăl nu-și pierduse nici împărăția, nici sceptrul, nici nu fusese alungat din palat, el nu mai era prinț. Ajunsese cerșetor într-o țară și într-o lume foarte diferită de lumea în care trăise el.

Crede că țara aceasta în care trăia acum nici nu face parte din regatul sau din împărăția căreia îi aparținuse cândva. Tatăl pare diferit, străin. De aceea nu-și găsește locul, e un fel de fugar, un om fără țară, un om al nimănui. Așa de străin și de neînțeles, încât de ceva vreme nici nu-și mai petrece timpul cu oamenii, fie ei străini. Ce să mai vorbim de prieteni! Ce-i drept, s-a obișnuit așa: doarme pe unde apucă, mănâncă ce apucă și dacă apucă. Dacă nu, doarme flămând, nespălat, neprimit, mai degrabă ca un dobitoc decât ca un om. De ceva timp s-a pripășit, că nu poate fi vorba de altceva, pe lângă un gospodar care i-a întins o mână de ajutor, făcându-l porcar. Ce-i drept, nu prea știa ce înseamnă această nouă condiție, ca să nu-i spunem meserie, îndeletnicire

pentru că lui îi era străină. Când era în casa tatălui său, în întreaga împărăție nu întâlnea un porcar, acolo nu exista această meserie.

Însă, unul dintre argații gospodarului care îi întinsese mâna îi transmite câteva chestiuni clare: gospodarul e un stăpân, un fel de jupân aspru, care își iubește mult porcii pentru că îi aduc venit serios; și pentru el orice porcușor valorează mult mai mult decât orice argat care-l îngrijește. De aceea datoria lui era să-i pască, să-i îngrijească, să nu le lipsească hrana îndestulătoare și să fie cu ochii pe ei, să nu dispară vreunul. Mai bine ar fi să dispară el decât vreunul din purcelușii aproape stăpâni ai lui. Pe lângă volbură sau știr, sau alte plante pe gustul porcilor, trebuie să le mai dea și boabe, dar și roșcove, care par tentante chiar și pentru el. E flămând, hămesit și ar vrea să-și vâre în buzunare niște roșcove să le poată ronța. Dar nici buzunare n-are la pantaloni, cum nici măcar nu mai pot fi numite haine zdrențele de pe el. Surtucul pe care îl pune pe trupul lui jigărit seara, când își întinde oasele în paie, pare mai degrabă o zdreanță abandonată de cel mai sărăntoc pribeag, undeva într-un par sau pe un gard, sau lângă puțul lângă care s-a oprit să își ostoiască setea sau să dea apă la asinul care-i este tovarăș de drum. În plus, ar fi cam riscant să îl observe un alt porcar, la fel de flămând ca el, că și-ar permite să scadă, prin lăcomia lui, hrana dobitocului-stăpân. Cum adică, stăpân? Așa simplu: el nu are un alt nume aici, în țara aceasta, decât de porcar. Deci, numele lui vine de la porcii pe care-i are în grijă. În plus, dacă s-ar apropia de un grup de oameni din afara pașiștilor pe care pasc porcii sau din afara țarcurilor acestora, aceia ar strâmba din nas pentru că el, deși nu-și mai dă seama, miroase de la o poștă a porci, de aceea și ceilalți oameni își dau seama că e porcar.

Însă e împăcat cu propria-i soartă și cu propriul statut. Parcă nu are ieșire. Da, el știe că a crescut într-o casă împărătească. Știe că fusese prinț, că până mai deunăzi nu-i lipsea nimic, că noaptea dormea în pat și-n așternut curat, proaspăt mirositor, dar asta-i soarta! În plus, nu mai știe nimic de casă, de mamă, de tată sau de frați. Aici nimeni nu-i știe neamul, n-are pe cine întreba ceva despre tatăl lui împărat pentru că aici parcă totul se limitează la a crește porci. El chiar crede că țara aceasta ar putea fi numită țara sau patria porcilor, deși, din ce-și aduce aminte, nu se potrivesc deloc cei doi termeni: patrie și porci. Iar el se vede un cerșetor în ținutul porcilor – că e mai potrivit să îi zică astfel. Cine să îl bage în seamă pe un cerșetor în acest ținut și cine să îi răspundă la o asemenea întrebare: știi ceva de tatăl meu, dacă mai trăiește, dacă e bine? Tatăl meu – împăratul din împărăția în care nici nu sunt porci?

Nu, dar el are doar o singură preocupare: cum să ajungă să-și umple burta cu roșcovele cronțănite cu poftă și cu patimă de fălcile porcilor.

Trec zilele, unele după altele, iar el, porcarul, se mulțumește cu ce primește de la stăpânul străin, cum se mulțumesc și porcii cu lăturile pe care le primesc și le înfulecă pentru a nu rămâne cu burta goală.

După arșița zilei, după ce a alergat prin colbul ce se ridică-n urma turmelor de porci, pentru a nu pierde vreunul sau pentru a le asigura o îngrijire corespunzătoare cu simbria de porcar, nu-și dorește decât să înfulece hrana ce i se cuvine, ca apoi să-și lase trupul ostenit în grămada de paie, sub cerul liber, în preajma turmelor, pentru a fi atent să nu vină prădătorii. Pentru că în țara aceea până și porcii au dușmanii lor.

Nici somnul nu-i tihnește: când un grohăit de porci, când un schelălăit de câine, când un urlat amenințător al unui șacal ce s-ar înfrupta dintr-un porc îi transformă noaptea în coșmar. Somnul l-ar ajuta să uite de foame, dar se pare că nici de acesta nu are parte. Într-o noapte, după ce a tras un pui de somn, un șacal era cât pe ce să îl confunde cu unul dintre porci. Doar că s-a trezit la timp și a alungat jivina cu ciomagul ce-l pusese-n paie la îndemână, ca să-l aibă ajutor în apărarea mai degrabă a turmei.

Întâmplarea îl tulbură mai mult decât îl sperie. Lipsa de perspectivă, lipsa unei posibile ieșiri din situație îl duc și la gândul că, dacă peste noapte, trupul aproape topit de foame, de osteneală, de lipsă ar fi devorat de animalele întunericului, ar pune capăt unei vieți chinuite. Dar, deodată, se întreabă: cum aș putea dispărea așa de banal, fără să întrebe cineva ce s-a întâmplat cu porcarul străin venit de departe? Fără să întrebe cineva de mine? Se uită-n gol în zarea întunecată; golul îl sfâșie; ține în mână bâta care l-a salvat de la moarte; cu capătul mai subțire scurmă-n paie, precum porcii pe care-i paște, în pământ, parcă pentru a găsi ceva, cum porcii rămă pământul pentru a găsi ceva de mâncare. Nu găsește nimic, își ridică ochii în sus și privește cerul înstelat. Uimitor: la fel era cerul și când era acasă! De fapt, constată că cerul este peste tot același când nu este acoperit de nori; însă până în noaptea aceasta nu și-a dat seama. De ce? Doar aici, în ținutul acesta al porcilor, vara cerul este mereu senin și înstelat. Se uită-n sus, se uită-n jos și parcă ar înțelege ceva nou. Sunt două lumi: cerul cu luna și stelele lui sclipitoare, aproape jucăușe și zâmbitoare, și țarcul în care trăia și el: cu porci și mirosul lor greu, cu mocirlă, cu pământul mereu scurmat, cu grohăit și lătrat și urlete; totul pare întunecat și mocirlos, iar norii grei de

pe cer i-au căzut lui în inimă. Aceasta era lumea în care trăia. De aceea nu mai privise de mult spre cer. Câte nopți nu a dormit sub acest cer minunat, dar nu l-a văzut! Și în noaptea aceea nu a mai putut dormi; nu s-a mai atins geană de geană. Până și oasele nu i-au mai părut grele și greu de susținut, încât să nu le abandoneze somnului în paie. Nici nu știe cum a trecut noaptea. Mijesc zorii și, de după dealul din față, se anunță un răsărit de soare care-i învăluie inima și care revarsă lumina aurie chiar și peste turma de porci.

În noaptea aceea s-a întâmplat ceva; nu știe ce, dar dimineața aceasta este altfel. El este mai senin, porcii parcă nu-i mai sunt ostili, iar el îi privește cu drag. În definitiv, prin ei capătă simbria fără de care ar fi abandonat foametei și, în final, probabil, morții. Aici, în ținutul porcilor, nu are nimic al lui, doar ce câștigă de pe urma porcilor. Și, în consecință, trebuie să recunoască faptul că doar compania lor o are. Stăpânului străin nu-i pasă de el decât în măsura în care-i pasă de porci. Uită și de foame, deși hrana aceea mizerabilă i-a rămas ultima și singura mângâiere; nici roșcovele parcă nu l-ar mai tenta așa de mult. Se ridică să-și reia activitatea atât de binecunoscută acum. Aleargă mai sprinten după turma porcilor, nu-i mai suduie când îl necăjesc și nu-i mai urăște că trebuie să le suporte și mirosul, și grohăitul, și comportamentul, fie al porcului sătul, fie al celui flămând. Ziua trece altfel și, fără să realizeze, așteaptă să vină noaptea. Are senzația că noaptea ce vine îi va aduce ceva: o bucurie, ceva ce nu a mai încercat de mult timp.

Doar ce se întinde-n paie, care par a mirosi a grâu proaspăt secerat și treierat, și a și ațipit. Doamne, ce somn dulce și odihnitor! Însă un vis îl trezește brusc; nu-l poate descifra; nu e

un coșmar și nu e nici schelălăitul unui șacal flămând, care-și amenință victima cu rânjetul colților sfâșietori. Nu mai știe ce a visat, dar nu mai poate adormi; de data aceasta privirea e îndreptată tot spre cer, o mai coboară spre sandalele-i rupte și cârpite, și iar rupte, și iar cârpite, gânditor, fără a le vedea. De fapt, când privește în jos parcă privește în sine, parcă începe să se descopere pe sine: porcarul, cerșetorul. Și ceva duios se deșteaptă în el: lumea lui interioară de care uitase. Tot timpul ochii lui vedeau această lume străină în care trăia de ceva timp, cu turme de porci, cu stăpâni cruzi, cu argați răi și nemulțumitori care-l asupreau pentru că aceia se adaptaseră mai bine; deși încerca să le intre bine în voie, ceva parcă-l încurca să se adapteze, să facă parte, deplin, din lumea lor. O lume în care fiecare înoată în mocirlă, căutând doar să supraviețuiască. Atunci când se uită la sine nu poate vedea decât un trup neîngrijit, puțin mai curat decât porcii, acoperit cu câteva zdrențe, cu părul vâlvoi, încâlcit și nespălat, cu barba care-i trăda vârsta încă tânără, dar care îi dădea înfățișarea unui cerșetor marcat de lipsuri și de neîngrijire.

În noaptea aceasta, el, porcarul, care nu mai mâncase pâine de ceva timp, încât aproape-i uitase gustul, simțind mirosul paielor de grâu, își aduce aminte de pâinea pe care o scotea tatăl lui rumenă din cuptor și o frângea pe masă, pentru a-și hrăni copiii. Pentru puțin timp nu mai simte mirosul porcilor, ci în nările lui larg deschise stăruie mirosul de pâine caldă și gustoasă.

Cineva parcă-l strigă pe nume. Se uită în stânga și în dreapta, în spate și în jur să înțeleagă cine l-a strigat, dar nu e nimeni. Se oprește din căutări și, deodată, i se deschide o lume pe care o uitase: lumea din casa din care plecaseră parcă de un car de ani. Îi vine să strige, să-și strige părinții, fratele, cunoscuții, dar